

csengelei KRÓNIKA

III. évfolyam 1. szám

1994. január

A KORDÁS-FÉLE SZÉLMALOM

A 19. század második felében Csengele környékén felélénkült a szélmalomépítés. A szegedi Kereskedelmi és Iparkamara 1894-ről szóló jelentése szerint Csongrád megyében 440 szélmalom működött. A mai Csengele területén kettő épült. Az egyik Kalmár János tulajdona volt. Ez kisméretű volt és főleg darát készítettek benne az 1940-es évek elejéig. A másik Kordás Mihály tulajdona volt, erről szól ezen tanulmány.

Kordás Mihály 1850-ben született és 1949-ben hunyt el. A csengelei kapitányság területén nagyobb földterületet bérelt, módos gazda volt. Az első csengelei szélmalmot ő építette a mai Felszabadulás u. 19. számú telek területén. Az építés dátuma nem ismert, de Szeged 1887-ből származó külterületi házszámjegyzéke már feltünteti.

Kordás Mihály nem volt szakember, ezért szélmalmában molnárokat foglalkoztatott. 1918 előtt több molnár dolgozott nála, közte a már említett Kalmár János is, aki később saját szélmalmot épített. 1918 augusztus 20-án a Kisbányai Híradó

Ő a molnárság mellett az asztalos mesterségét is kitanulta, így a gondozatlanság miatt tönkrement malmot négy hét alatt rendbehozta. Ezen idő alatt a malomban lakott, mert a molnárlakás is le volt pusztulva.

1921-ben egy erős szélvihar levetette a szélmalom tetejét és a vitorlákat is összetörte. A helyreállítás mintegy két hónapi munkába tellett, melyhez Kordás gazda adta az anyagot, a molnár pedig a munkát.

A szélmalom az 1920-as évek közepéig fehér lisztet nem tudott őrölni. Ekkor szereztek be egy hengerszéket és egy koptatógépet, így már Csengelén is készülhetett fehérliszt.

Kordás Mihály és neje

Hajdú Répa Jenő

Ez azonban nem sokáig tartott, mert az öreg malomszerkezet ezt a terhelést már nem bírta el, egy év alatt három esetben szakadt össze. Újra kellett volna csinálni, de a tulajdonos erre nem volt hajlandó. Felszólította Hajdú Répa Jenőt, hogy az új berendezéseket szerelje le és fizessen kártérítést részére. A molnár ezt nem tette meg, ezért per lett az ügyből. Ezt Hajdú Répa nyerte meg és a leszerelt hengerszék díjtalanul az övé lett.

Az 1930-as évekre a szélmalom teljesen elavult, az igényeket nem tudta kielégíteni. Hajdú Répa Jenő és sógora, Hegedűs József a szélmalommal szemben felépített egy motoros meghajtású malmot 1935-ben. Mikor az beindult, a szélmalom befejezte működését.

Molnár Mihály

Források:

Katona Rózsa és Hajdú Répa Péter visszaemlékezései /1993/

Török Ferencné főiskolai hallgató szakdolgozata /1962/

CSENGELEI REKORDOK

Válás: A legtöbb válás az 1981-ben kötött házasságokból

származott: 11 házasságból 4-et bontottak föl (36,36 %). A

legkevesebb válás az 1977-ben kötött 21 frigyből lett,

mindössze 2 eset (9,52 %). Az 1987 óta kötött házasságok

közül még egyet sem bontottak föl.

M.M.

AZ ÓVODA TÖRTÉNETE ÉS HELYZETE III.

Végezetül álljon itt azok névsora, akik ezidáig az óvodában dolgoztak: **Vezető óvónők voltak:** Kerekes Józsefné (1987-ig), Bozóné Molnár Éva (1987. jan.2.-aug.31), Csúriné Takó Mária (1987.szept.1.-1989.jan.8.), Tóth Józsefné (1989.jan.9-től) **Óvónők voltak:** Puskás Béláné, Bella Lászlóné, Kurucz Rozália, Almási Eszter, Csókási Tiborné, Gémesné Deák Etelka, Törköly Aranka, Czifra Ildikó, Mária, Virág Éva, Nagy Zsuzsanna (közülük többen munka mellett szereztek diplomát) **Jelenlegi óvónők:** Mészáros Aranka, Kontesz Józsefné, Béres Anikó (ő Tóth Andorné Farkas Éva helyett, aki szülési szabadságon van) **Dajkák voltak:** Sisák Jánosné, Süli Lajosné, Forgó Sándorné, Bitó Mária, Süli Sándorné. **Jelenlegi dajkák:** Forgó Gyuláné, Csikos Józsefné, Tóth Andor Józsefné. **Kisegítő volt:** Joó Mihályné **Gondozónő:** Györfiné Vincze Gyöngyi **Gazdaságvezető:** Turi Lajosné. **Szakácsnők voltak:** Magony Menyhértne, Toldi Józsefné,

Szabó Jenőné, Gácsér Antalné Jelenlegi szakácsnők: Pölös

Józsefné, Forgó Sándorné.

*Az óvoda felett elszállt időt nem csupán a felszerelések
öregedése jelzi, hanem az is, hogy az egykori csetlő-botló
apróságok ma már a saját kicsinyeiket bízzák ránk.*

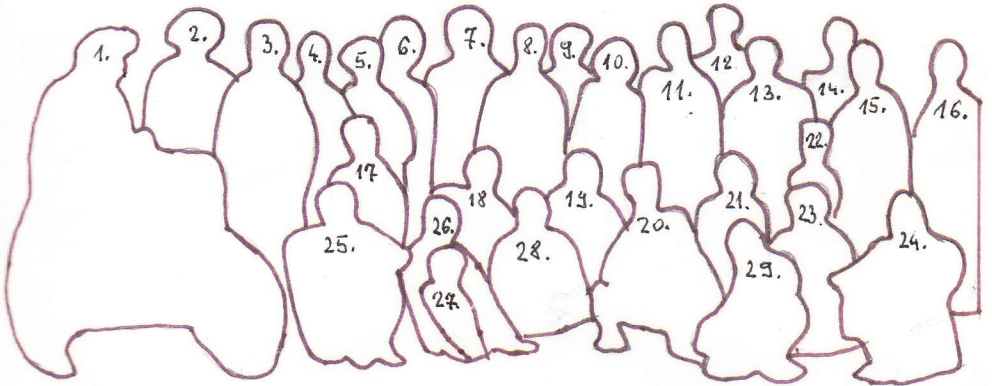
Kontesz Józsefné

A CSENGELEI TANTESTÜLET 1956-BAN

*A képen az akkori tantestület összes pedagógusa (Fekete
Erzsébet és Dudás Pálné kivételével) szerepel. A fénykép a
majálisra összesereglett tanárokat és tanítókat ábrázolja. A
nem pedagógus személyeket a nevüknél csillaggal jelöltem.*

1. Szíjjártó Ferenc *	16. Nagy Tiborné
2. Posztós Zsuzsa	17. Horváth András *
3. Vigh Sándorné	18. Tóth Antal
4. Tóth Lászlóné	19. Bitó Margit
5. Horváth Andrásné	20. Bárkányi János
6. Herczeg Anna	21. Szűcs Teréz
7. Rácz Mária	22. Papp Teréz *
8. Nagy Ilona	23. Fekete Jenő
9. Tari Mária	24. Fráter Béla
10. Sárhegyi Károlyné	25. Fekete Flórián
11. Obajdin Vincencia	26. Orbán Dénes
12. Sárhegyi Károly	27. Tóth László *
13. Balázs Aranka	28. Nagy Tibor
14. Papp István *	29. Dorogi Géza
15. Papp Istvánné	

HOGY ÁLL A FÖLDKIADÁS?

Bencsik Ferencsel, a Földkiadó Bizottság elnökével történt beszélgetés 2. része

Ha sorsolásra kerülne sor, hogyan történne ez?

- Amennyiben túljelentkezés esetén nem tudnak megegyezni, a sorsolás menete a következő: 15 napos meghírdetési határidő van. A hirdetőtáblákon ki kell hirdetni, hogy X táblára ekkor és ekkor sorsolás lesz. Minden jelentkező nevét egy kalapba dobnánk és a kihúzott személy kapja meg a földet.

A szóbeszéd szerint Ön munkájáért havi 40.000 Ft fizetést vesz fel. Igaz ez?

- Nem, ez így nem igaz. Tudni kell, hogy én mezőgazdasági kistermelő vagyok, tehát kertészkedem. Azt is tudni kell, hogy a kistermelőknek 750.000 Ft-ig adómentesség jár. Én ebbe a kategóriába tartozom. Az elnöki munkámért tiszteletdíjat veszek fel, ezek után fizetik az SZTK-t és az adót is. Ez így nem 40.000 Ft, hanem 44.000 Ft. Készhez viszont 20.500 Ft-ot kapok. A befizetett adót, hogy visszakapom-e, az a jövő zenéje.

Azokat a földterületeket, amelyeket kiosztanak, a tsz jelölte ki?

- Durván 50.000 aranykorona föld van Csengelén. Ebből 16.000 aranykorona az, ami a termelészövetkezet tulajdonát képezte, úgy, hogy annak idején megváltotta a földeket. Tehát nem haszonbérelte, hanem megváltotta. A 16.000 aranykorona két részre oszlik. 8000 aranykorona kárpótlási területté lett nyilvánítva, a másik fele pedig azt a 22 aranykoronás földalapot képezte, amit a tsz a tagjainak, mint saját földet kiosztott. Nem fog annyi kárpótlási jeggyel rendelkező személy licitálni, hogy a 8000 aranykorona kárpótlási terület elfoggyon. Értesüléseim szerint a megmaradt földterület az önkormányzat tulajdonába megy át.

Milyen minőségű területek ezek?

- Összességében tudjuk, hogy Csengele egy futóhomok terület. Itt-ott foltokban, de nagyon kevés helyen, talán összesen 30 hektár területen van olyan rész, amelynek hektárja a 18 aranykoronát eléri. Szántó művelési ágról beszélek.

A többi átlagban 8-12 aranykorona között van, úgyhogy elég rossz minőségű földek összességében.

Mit gondol, meddig tart a földkiadás?

- Ezt kétfelé kell bontani. Most azokkal foglalkozunk, akik önálló birtokká kívánják nyilváníttatni a tulajdonukat, tehát ki akarják mérteni. Emberi számítás szerint ennek 95 %-a helyén lesz kb. három hét múlva. Ma november 16-ot írunk. Egy-kettő marad csak el, de a zöme meglesz. Utánna következik az a dolog, amikor adminisztratíván kezdjük el csinálni a táblában maradtakat, tehát azokat a földterületeket, amelyeket nem kívánnak önálló birtokként kijelölni, hanem haszonbérbe akarnak adni. Utánna ezekkel foglalkozunk. Most már lassan jönnek a vízrajzok befelé, emellé határozatokat kell készíteni és azt a tulajdonosoknak és a telekkönyvi hivatalnak kell megküldenünk. Tehát ezek a következő munkák Mire ez helyre jön, ez kb. 2-3 év. Ilyen hosszú lesz.

Kíván még valami lényegeset elmondani?

- Sokan nem ismerik, hogy az 1993. évi II. törvény, ami alapján dolgozunk, nem ismeri el az ősiséget. Tehát, hogy az enyém volt a földterület 35 évvel ezelőtt, azt nem ismeri el. Amikor 1961-ben létrejöttek a termelősövetkezetek, az aranykorona érték megmaradt a tulajdoni lapokon, de a mezsgye viszont megszűnt. A tulajdoni lapokon egyetlen helyrajzi szám sincs. Amennyiben lehetőség van, minden további nélkül kiadjuk az illetőnek, de azt tudni kell, hogy mindenkinek a saját földjét visszaadni nem lehet. Rengeteg földre erdőt telepítettek, majorokat építettek, tehát nem lehet visszaadni. Tudni kell azt is, hogy mezsgyéket úgy kell elhelyezni, a földterületeket egymáshoz kapcsolni, hogy nem maradhatnak 5-6 méteres parcellák a birtokok között, mert az művelhetetlen.

M.M.

FIGYELEM!

Megjelentetjük a Csengelei Krónika első két évfolyamának tartalomjegyzékét. Aki igényli, Vígh Attila palackozott italok boltjában kérheti.

A Z E G Y H Á Z I É V

Vallási életünk eseményeit, emlékeit tartja számon az egyházi év. Eredete az apostolok koráig nyúlik vissza. Célja, hogy Jézus megváltói működését újból és újból jelenvalóvá tegye.

A liturgikus év első időszaka ADVENT, úrjövet, várakozás. Kárácsony előtt kb. négy hét. Vágyakozás: bárcsak eljönne a "Messiás, Isten küldötte, az égi harmat!" Az adventi koszorú négy gyertyája azt a négyezer esztendőt jelenti, ameddig az ószövetség népe a Megváltó eljövetelére várt. Több helyen felújították azt a régi szokást, hogy Napfelkelte előtt mondják a "roraré"-t, a hajnali misét.

A második ünnepkör a KARÁCSONYI, december 25-től január második vasárnapjáig, Jézus megkeresztelkedéséig tart.

"Az Isten elküldte Fiát, az Ige testté lett, megszületett a Megváltó Juda városában, Betlehemben." - ezt olvashatjuk a Szentírásból, de a születés időpontjáról pontos dátum nincs benne. Jézus korát követő évszázadokban a keresztények úgy döntöttek, hogy a téli napforduló után a Nap újraéledésének időpontja, december 25-e legyen az üdvözítő születésének ünnepe, hiszen ő az igazság Napja.

A karácsonyfa jelképezi Jessze törzsének hajtását; az öröklétre segítő gyümölcse a fa csúcsán Mária és Jézus. A fenyőfa zöld színe reményünket, a rajta levő gyertyák hitünket, az ajándékok a szeretetünket jelentik.

A hagyományoknak megfelelően éjfélkor van az angyalok miséje, mert a fényesség megszűntette a bűn sötétségét. Reggel a pásztorok miséjét mutatják be, ezt követi az ünnepi mise: örvendező és hálaadó a Mennyei Atya nagy ajándékáért.

Karácsony másnapján István első vértanúról, harmadnapján János apostolról emlékezünk meg.

December 28-a az aprószentek napja, akiket Heródes megöletett, ők adták először ártatlan életüket Krisztusért.

December utolsó vasárnapja a Szent Család ünnepe. A családok példaképe az a szeretet-egység, amelyet Jézus, Mária és József valószínűleg meg. Az egymásért élés, az önmagunk ajándékozása a másiknak, az öröm megsokszorozódása, a kereszt közös hordozása stb.

Újév napja Jézus névadása, egyben a BÉKE világnapja. Ha az emberek szívében, a családokban béke uralkodik, akkor az emberiség is megteremtheti az óhajtott békét.

Vízkereszt a háromkirályok napja, akiket csillag vezetett a Megváltóhoz. Ők követték a hívást. Vitték ajándékukat: aranyat (hódolat a királynak), tömjént (imádást a főpapnak), mirhát (halotti balzsamul az áldozatnak). Látogatásuk emlékére a lelkipásztor a lakásokat megszenteli, ha kéri. Megjelöli a házat a napkeleti bölcsek nevével: 19+G+M+B+94.

Keleten ezen a napon osztották ki a keresztiséget és megáldották a vizet, innen az elnevezés: vízkereszt ünnepe.

Frányó Károlyné

(folytatjuk)

A SZENT CSALÁD

Úrfelmutatáskor valaki lefényképezte a miséző papot. Előhíváskor a Szent Család vált láthatóvá. Kételyek miatt Olaszországba (Rómába) küldték a képet véleményezésre. A kegyelemben élő S. J. válasza: Ez egy valóságos Authentikus kép. Hogy honnan keletkezett, a választ maga Jézus adja: "Nem az a lényeg, hogy honnan és

kitől. Ezzel a képpel a világnak segítséget akarok nyújtani. Ez a Názárethi Család, mely áldásomat hozza a családoknak, ahová kerül. Hit és ima elevenedik meg jelenlétemmel, mert Én magam vagyok jelen."

Ez a kép az Ég igazi ajándéka. Aki fel tudja fogni, az fogja fel.

P. Christian M. S. J. nyomán F. K. - né

ÖNKORMÁNYZATI ÜLÉS

Az 1993. évi utolsó ülésünket december 16-án tartottuk meg, ami közel másfél órás késéssel kezdődött meg a határozatképtelenség miatt. A polgármester úr megnyitója után 1 perces néma felállással tisztelegtünk dr. Antall József miniszterelnök emlékének.

Az ülés fő napirendi pontja az 1994. évi költségvetés tárgyalása volt. Igen elszomorító tény, hogy a falu költségvetése messze nem haladja meg az igényeket. Ezt a témát hosszasan tárgyaltuk. Arra az álláspontra jutotunk, hogy a kultúrcentrumot be kell fejezni. Ugyannakkor illene a következő önkormányzatnak is pénzalapot hagyni, mivel mi is közel 10 millió tartalékkal indultunk.

Az új közművesített (viz, villany) porták száma jelentősen csökken, mivel a közművesítés csillagászati árakba kerül (kb. 400 ezer forint portánként). Így csak 10-13 új porta lesz kialakítva.

Igen heves vita alakult ki a képviselő-testület és az iskola vezetése között, amelynek lényege két fogalom tisztázása volt: a bérmaradvány és a bérmegtakarítás. Az önkormányzat arra az álláspontra jutott, hogy az iskola tavalyi költségvetését figyelembe véve ugyanazt az összeget kapja, 20 millió forint a bérmaradvánnyal együtt, plusz a közalkalmazotti törvény által időközben leküldött pénz. Ez a jegyző úr szerint 1,2 millió, az igazgató szerint 2 millió felett van. Ugyannakkor

bírálatok hangzottak el, amelyek az igazgatónő és a polgármester munkáját érintették.

Igen velősen ki lett tárgyalva a szolgálati lakások problémája. Ennek eredményeként azok nem lesznek eladva, de várható, hogy drasztikus lakbéremelés lesz, mivel a mostani összeg 400-1000 Ft/hó.

A továbbiakban megtárgyaltuk, hogy a két orvosi körzet 400.000 Ft-ot egészségügyi gépek beszerzésére költhet.

Az egyház kérte, hogy az előtte és a posta által behatárolt területet telekkönyvileg adjuk át templomépítés céljára. Arra az álláspontra jutottunk, hogy a januári ülésre a tisztelendő atyát meghívjuk és döntünk a terület sorsáról. Ehhez kapcsolódik az emlékmű építésének a terve. Erre a célra az önkormányzat 500.000 Ft-ot különített el és továbbra is várjuk a lakosság anyagi segítségét az emlékmű megvalósításához.

Nagyon szeretnénk a posta és a Május 1. utca közötti szakaszt szilárd burkolattal ellátni, erre is lett pénz elkülönítve.

Utolsó napirendi pontként a segélyeket osztottunk közel 50.000 Ft összegig az arra rászorulóknak.

Éjjél előtt pár perccel kedves meglepetésben lett részünk, a Kis ABC vezetője jóvoltából egy-egy pohár pezsgővel kívántunk egymásnak kellemes ünnepeket és egy szebb, boldogabb jövő esztendőt.

Harkai István
képviselő

KIS CSENGELETEK A NAGY SZEGEDI SZÍNHÁZBAN

Idők idője, eljött a színházlátogatás ideje,
De beleszólt a miniszterelnök halálesete.
Meg volt a szertartás, a nagy tiszteletadás,
Vasárnap tartották a szombati előadást.

Alkonyatra menetkészen állt a Csókási buszunk,
Gyülekeztünk, meg is lett a mi kis csapatunk.
Zoli vígan vezetett, s körülötte családja,
Jobb kedve volt, hogy mindezt ingyen csinálta.
Útközben nagy volt a nyüzsgés, vártuk a csodát
S X észrevette, hogy nem vágta le bajuszát.
A színházba érve, megkapván a jegyeket,
Mindenki nézett, hogy hol kap majd helyet.
Volt, ki fogta párja kezét, s állt mellette,
Nézte jegyét, remélve az előkelő helyet.
De mégis volt, kinél nem volt nála jegye,
S nem is tudta, hogy hol lesz az ő helye.
Pont ő és kedves barátja keveredett el,
Míg párjuk a helyükön várt türelemmel.
A két férj képzelt terve egy bombariadó volt,
Mert féltek, hogy nélkülük kezdik el a műsort.
Fénykioltásig mindenki a helyére keveredett,
A színészek is elkezdhették az operettet.
A vártnál sokkal szebben végződött a történet,
A Marica grófnő férje a helyes titkár lett.

Az előadás szép, a darabhoz illik a díszlet,
Engem is ebben a mámorban kapott el az ihlet.

Árvai Kálmánné

CSENGELE MADÁRTÁVLABÓL III.

Az Arany János és Bem utcák kereszteződése

Az EUROCOOP Konzervgyár

(fotó: Kucsora Péter)

LÁNYAINK A LUCA-KUPÁN

Hat csapat részvételével Mórahalmon rendezték meg 1993. december 12-én nők részére a teremlabdarugó kupát.

A csengelei csapat a következő összeállításból állt: Horváth Imréné, Vincze Erika, Árvai Kálmánné, Virágh Szilvia, Hegedűs Éva, Török Mónika (csapat kapitány). Cserék: Törköly Irma, Bársony Krisztina, Szabó Gabriella.

Csapatuk reális játékerejét a középmezőny képviselte volna, de a játékosok rutintalansága miatt csak az 5. helyezésre futotta hősiességük küzdelmükből. Átlagon felüli teljesítményt nyújtott Hegedűs Éva, Árvai Kálmánné és Török Mónika, de a többi játékos is dicséretet érdemel.

Eredmények:

Kübekháza - Csengele 2:1 (1:1) Csengelei góllövő: Hegedűs Éva.

Mórahalom - Csengele 3:0 (1:0)

Csengele - Zákányszék 2:1 (1:1) Csengelei góllövő: Hegedűs Éva.

A torna különdíjait a következők kapták:

legjobb kapus Radics Mariann (Kübekháza)

legjobb játékos Hegedűs Éva (Csengele)

gólkirálynő Csányi Ferencné (Csengelei lakos, de Kistelek színeiben játszott).

Kun-Szabó Tibor

F U T B A L L M É R K Ő Z É S

Huszonkét esztelen félmeztelen egyén,
Egymás hátán-hegyén,
Nyüzsög lenn a pályán,
Egymás mája táján taposnak.
És a bíró elég laposnak lát minden egyest,
Megítél egy 11-est.
Eközben a meccsen,
Egy-két sípcsont reccsen.
Fel sem veszi egyszem
A fetrengő játékost,
Fontosabb a játék most.
A dúrva középcsatár,
Átgázól a bekken,
Úgy esik össze,
Hogy csak meg sem nyekken.
Aztán a labdát megcélozza jól, GÓL!
Egy alacsony néző,
Ki oda nem lát át,
Ordítva paskolja szomszédja hátát.
Mert szét verem alapját,
Azt a kerek tőköt,
És a feje felé bökött.
Mire az,
Ó te gaz,
Engem sértegetni mersz-e!?
Persze!
Mind ketten szóltak
Egy-két havernak.
Gyertek fiúk verekedni,
Ha mertek!

Jöttek is mind verekedni,
Úgy is kezdtek berekedni.
Buzgón verekedtek, biz' nem voltak restek,
És időnként a gyepre elnyűtt testek estek.
Akik egy rést leltek, gyorsan elszeleltek.
A többit aztán, alig egy-két nappal
Buzgó Rendőrségünk verte szét,
Kardlappal.

Le a kalappal!!!

(Serfőző Zsolt)

NEHÉZ VOLT A KERESZTREJTVÉNY

A decemberi számunkban megjelent rejtvényre 11 megfejtés érkezett be, ebből 4 volt helyes. Az összes hibás válasz abból származott, hogy sokan nem tudták, van Csengelén Rózsa utca.

A december 20-án megtartott sorsoláson Novákné Vízhányó Erzsébet ajándékkosarát Varga Lászlóné, Vígh Attila vásárlási utalványát Sallai Endre és Kiss Ferenc ajándékutalványát Gémes Erzsébet nyerte el. *A Szerk.*

H Í R D E T É S E K

Értesítem kedves vásárlóimat, hogy virágboltom nyitvatartási ideje január 1-jétől megváltozik. Keddtől péntekig 7,30 és 13,30 között, szombaton 7,30 és 12 között tartok nyitva. Alkalmi és sírcsokrok mellett könyveket és ajándéktárgyakat is vásárolhat boltomban.

Novákné Vízhányó Erzsébet

